

# BIULETYN

Mineralogia, petrologia i geochemia w Polsce



## Od Redakcji

Koleżanki i Koledzy,



W ostatnim tegorocznym numerze Biuletynu po raz kolejny znalazło się, w naszej ocenie, sporo ciekawych treści. Prezentujemy interesujące wyniki badań cyrkonów księżycowych, które uzyskała profesor Monika A. Kusiak. Nie słabnie dyskusja na temat polskich nazw minerałów. Tym razem głos zabrał delegat PTMin do IMA CNMNC, profesor Adam Pieczka. Ponadto przygotowaliśmy relację z październikowej konferencji Sekcji Petrologii oraz Walnego Zebrania członków PTMin, w trakcie którego zostały wybrane nowe władze Towarzystwa. W numerze znalazło się również wspomnienie osoby profesora Jana Burcharta, który odszedł od nas w mijającym roku. Życzymy przyjemnej lektury.

Z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia oraz nadchodzącego Nowego Roku pragniemy złożyć Wam najserdeczniejsze życzenia zdrowia, pomyślności i radości w życiu osobistym oraz zawodowym. Niech nadchodzący rok przyniesie nie tylko spokój i szczęście w gronie najbliższych, ale także wiele inspiracji oraz satysfakcji z pracy badawczej. Życzymy wszystkim przełomowych odkryć, które wzbogacą nauki mineralogiczne oraz twórczego rozwoju, który otworzy nowe horyzonty naukowe.

Wesołych Świąt oraz pomyślności w Nowym 2025 Roku!

Zespół redakcyjny Biuletynu

Redaguje zespół w składzie:

Jakub Kierczak (red. nacz.)

Janusz Janeczek

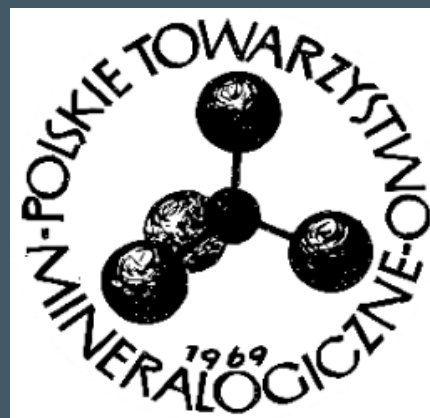
Monika Kusiak

Marek Michalik

Anna Pietranik

Napisz do nas:

biuletyn.ptmin.knm@gmail.com



## W numerze:

Co się kryje w cyrkonach księżycowych?

STRONA 2

Jeszcze o 'polskich nazwach minerałów' ...

STRONY 3 - 5

Relacja z XXIX Sesji Sekcji Petrologii PTMin

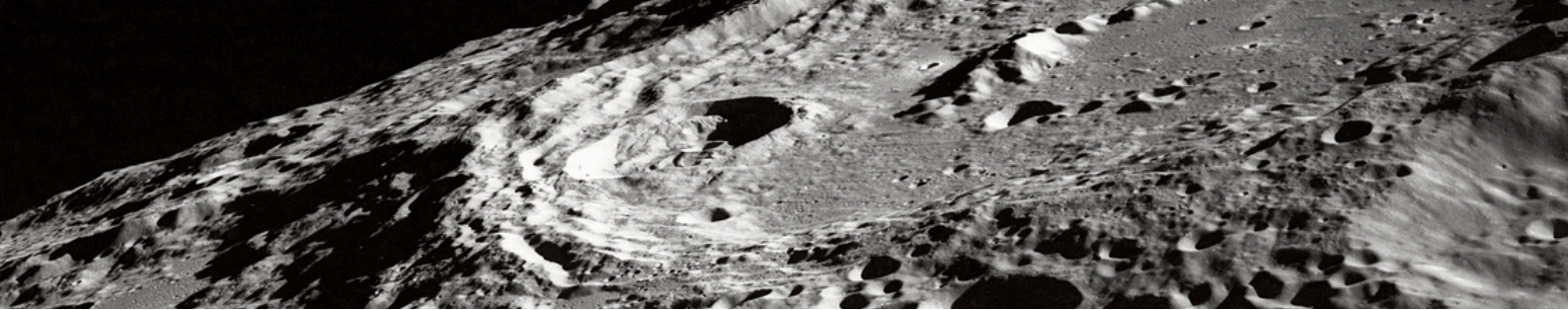
STRONY 6 - 7

Walne Zebranie członków, nowe władze PTMin

STRONY 8 - 9

In Memoriam: Prof. dr hab. Jan Gustaw Burchart (1932–2024)

STRONA 10

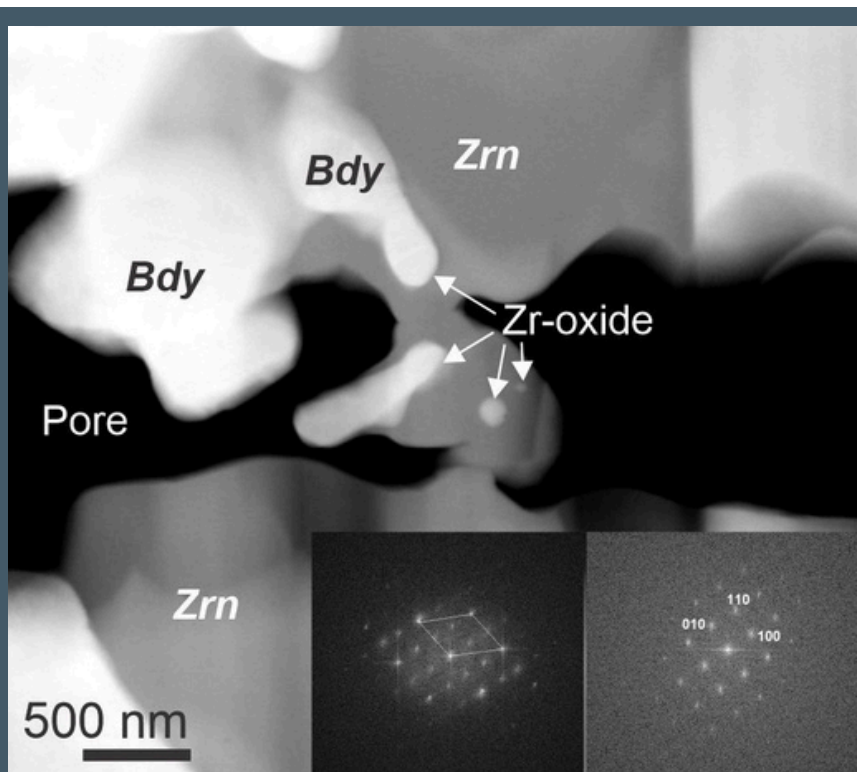


## Co się kryje w cyrkonach księżycowych?

Profesor Monika A. Kusiak z Instytutu Geofizyki PAN wraz z międzynarodowym zespołem prowadziła badania nanostruktur cyrkonów ( $ZrSiO_4$ ) o wieku ok. 4.2 Ga w próbkach księżycowych pochodzących z misji Apollo 15 i 16. Dzięki zastosowaniu transmisyjnej mikroskopii elektronowej (TEM) udało się udokumentować szereg cech cyrkonu związanych z impaktem: 1) planarne i nieplanarne pęknięcia, 2) 'kolumnowe' obrzeża cyrkonu wokół rdzeni baddeleyitowych ( $ZrO_2$ ), 3) amorficzne i zrekrytalizowane domeny mozaikowe w cyrkonie, 4) bogate w krzemionkę szkliwo, inkluzje rutylu ( $TiO_2$ ), FeS i FeNi na potrójnych złączach w granularnym cyrkonie i baddeleyicie, 5) cyrkon granularny, a także występowanie  $ZrO_2$  w trzech formach krystalicznych: jednoskośnym (baddeleyite), tetragonalnym oraz regularnym (cyrkonia). Jest to pierwsze udokumentowanie  $ZrO_2$  w układzie regularnym i świadczy, iż temperatury impaktu przekroczyły  $2715^\circ C$ . Mimo tak zróżnicowanych mikrostruktur, wieki cyrkonów są bardzo jednolite. Najprawdopodobniej wydarzenia szokowe miały miejsce wkrótce po krystalizacji faz Zr-nonośnych lub były zbyt krótkie by nastąpiła ucieczka Pb.



Profesor Monika A. Kusiak  
(IGF PAN)



Obraz HAADF TEM (high-angle annular dark field) struktury cyrkonu ( $Zrn$ ,  $ZrSiO_4$ ), z wrostkami  $ZrO_2$  jednoskośnego (Bdy - baddeleyitu) i  $ZrO_2$  regularnego (Zr-oxide).

Obecnie Monika rozpoczęła prace badawcze w NASA. Celem Jej czteromiesięcznego pobytu w Johnson Space Center w Houston jest badanie początków Ziemi z perspektywy materii pozaziemskiej. Prof. Monika A. Kusiak jest członkiem zespołu Dr. Justin'a I. Simon'a z NASA Johnson Space Center. Została też zaproszona do grupy CASA Moon, której kierownikiem jest Dr. Charles K. Shearer z Lunar and Planetary Institute.

Ten interdyscyplinarny zespół integruje wiedzę uzyskaną podczas misji Apollo w celu przygotowania do badań próbek księżycowych, które mają być pobrane w ramach programu Artemis. Podczas pobytu w NASA nasza badaczka będzie miała dostęp między innymi do meteorytów marsjańskich NWA zwanych 'Black Beauty', których wiek jest szacowany na 4,4 miliarda lat.

Na realizację tych prac Monika A. Kusiak otrzymała Fulbright Senior Award.

Więcej szczegółów na temat cyrkonów księżycowych można znaleźć w artykule, który ukazał się na łamach czasopisma Contributions to Mineralogy and Petrology:

<https://doi.org/10.1007/s00410-022-01977-8>



## Jeszcze o ‘polskich nazwach minerałów’ ...

Po lekturze dwóch listów otwartych Panów Profesorów Andrzeja Maneckiego i Jana Parafiniuka dotyczących tzw. listy polskich nazw minerałów, która została przygotowana przez specjalną komisję pod przewodnictwem Pana Prof. Jana Parafiniuka powołaną do tego celu przez Komitet Nauk Mineralogicznych PAN, a zatwierdzona ostatecznie, według informacji zawartych w liście Pana Profesora, przez Polskie Towarzystwo Mineralogiczne (PTMin.), chciałbym wyjaśnić moje w tej sprawie stanowisko. Jestem od roku 2018 aktualnym delegatem Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego do Komisji Nowych Minerałów, Nomenklatury i Klasyfikacji Międzynarodowego Towarzystwa Mineralogicznego (IMA CNMNC) i zapewne z tej przyczyny byłem zaproszony przez Pana Przewodniczącego do udziału w pracach tejże komisji. Moja w niej obecność, według mojej oceny, miała uprawomocnić wspomnianą inicjatywę KNM nie będącego przecież organizacją afiliowaną w IMA. Z kolei, Polskie Towarzystwo Mineralogiczne afiliowane w IMA z taką inicjatywą nie występowało, chociaż Prezes tegoż Towarzystwa, Prof. Jakub Kierczak, był członkiem wspomnianej komisji KNM. Poza mną oraz wspomnianymi już dwoma członkami komisji w jej składzie znaleźli się też: Prof. Janusz Janeczek – przewodniczący KNM oraz Dr Eligiusz Szełęg. Przystępując do pracy zgodziliśmy się z ogólną zasadą, iż poczynione zmiany w zapisie nazw minerałów w języku polskim powinny w możliwie najmniejszym stopniu ingerować w oryginalny zapis tych nazw w języku angielskim przedstawiony przez IMA CNMNC. Do przedyskutowania zostały więc zasadniczo trzy problemy: (1) problem spolszczenia nazwy minerału zwykle z przyrostkiem *-ite* używanym w nazwie oryginalnej, (2) problem użycia przedrostków, (3) problem użycia przyrostków. Dwa ostatnie problemy tutaj pomiję, bowiem są one stosunkowo proste i, nie oceniając przyjętych przez komisję rozwiązań, można w ich sprawie osiągnąć konsensus nie naruszając zasad IMA CNMNC. Problemem nie do ‘przejścia’ okazało się jednak ‘spolszczenie’ nazwy minerału. Według IMA nazwa minerału składa się z rdzenia, który może pochodzić od nazwiska osoby, nazw geograficznych, charakterystycznych cech, np. składu chemicznego, określonych własności, cech strukturalnych, itp. z dodatkiem przyrostka *-ite*, przy czym zasada ta jest zachowana w przypadku nazwisk czy nazw geograficznych, administracyjnych, czy innych zakończonych samogłoską ‘i’. Innymi słowy, w takich sytuacjach całe takie nazwisko lub też inną nazwę traktuje się jako rdzeń nazwy minerału. Stąd w zapisie oryginalnym niektórych nazw występuje podwojone ‘i’, np. *żabińskiite*, *maneckiite*, ale *szklaryite*, *pieczkaite*, *parafiniukite*, itp. Zasada ta jest przestrzegana rygorystycznie przez CNMNC i, dla przykładu, błędne zapisanie nazwy spowoduje na pewno uwagę członków Komisji o konieczności jej poprawienia przez autorów zgłoszenia oraz przykre konsekwencje w osiągniętym wyniku głosowania. Nazwy proponowane przez autorów w zgłoszeniach nowych minerałów są głosowane niezależnie od minerału, tzn. oddzielnie głosowany jest minerał, a oddzielnie jego nazwa:

“Mineral names are chosen by authors of new mineral species, according to the guidelines established by Nickel & Grice (1998), and are then voted on by the Commission on New Minerals, Nomenclature and Classification (CNMNC).” [Hatert, F., Mills, Pasero, M., and Williams, P.A. (2013) CNMNC guidelines for the use of suffixes and prefixes in mineral nomenclature, and for the preservation of historical names. *European Journal of Mineralogy*, 25, 113–115].

oraz:

‘Naming a new mineral is the prerogative and responsibility of the senior author of the proposal submitted to the CNMNC for approval, but the choice of a new name is governed by the following guidelines:...’ [Nickel, E.H., and Mandarino, J.A. (1987) Procedures involving the IMA Commission on New Minerals and Mineral Names and guidelines on mineral nomenclature. *American Mineralogist*, 72, 1031–1042].



Cytaty te sugerują, iż autorzy opisujący nowy minerał oraz proponujący jego nazwę posiadają coś w rodzaju praw autorskich do proponowanej nazwy, zabezpieczanych głosowaniem członków IMA CNMNC oraz prestiżem samej CNMNC. Mój brak zgody na zmianę tych zasad powodującą pominięcie w języku polskim jednej z dwóch bezpośrednio po sobie następujących samogłosek 'i', co moim zdaniem stanowi ingerencję w chronioną przez IMA nazwę minerału, i argumentacja, iż będąc Towarzystwem afiliowanym w IMA nie mamy prawa zmieniać w języku polskim zasad nazewnictwa ustalonych przez tę nadrzędną w stosunku do PTMin. organizację, nie spotkała się z przychylnością innych członków komisji KNM (poza E.Sz.), którzy w tej sprawie oparli się na zasięgniętej opinii językoznawcy języka polskiego z Uniwersytetu Śląskiego. Jakkolwiek, na tym etapie dyskusji ta różnica zdań dotyczyła tylko kilku minerałów posiadających jako rdzeń nazwy nazwisko osoby związanej z polskim środowiskiem nauk o Ziemi, lub też nazwę geograficzną wywodzącą się z Polski. Dwu- albo nawet trzykrotnie sugerowałem pozostałym członkom komisji rozagę i poważne przemyślenie proponowanej przez nich zmiany, ale i te sugestie zostały odrzucone. W tej sytuacji 25.11.2023, nie znajdując elastyczności w postawach innych członków komisji, powiadomiłem o mojej rezygnacji z dalszych prac z prośbą by w przyszłości nie łączyć mojej osoby z żadnymi efektami końcowymi jej prac. Już po zakończeniu prac komisji dowiedziałem się dzięki funkcjonowaniu tzw. 'poczty pantoflowej', że finalne głosowanie zmieniło nazwy wszystkich minerałów oryginalnie zapisywanych z podwojonym 'i', zarówno tych których rdzeń nazwy pochodził od nazw polskich, jak i wszystkich tych, w których rdzeń nazwy pochodził od jakiejś nazwy zagranicznej. W sumie bagatela, pewnie 100–200, a może i więcej, nazw minerałów.

## Epilog

Lektura wspomnianych listów otwartych obu Profesorów skłoniła mnie do poszukiwania przyczyny stosowania w nazwie oryginalnej minerału końcówki '-ite'. Reguły IMA zasadniczo niewiele mówią na ten temat. Pan Profesor Janusz Janeczek argumentował na posiedzeniach wspomnianej komisji KNM, iż w przypadku rdzeni nazw minerałów zakończonych samogłoską 'i', końcówka nazwy '-iite' jest efektem używania w zapisie nazwy oryginalnej języka angielskiego. Nie zgadzałem się z tą interpretacją, bowiem w takich sytuacjach podwojone 'i' pojawia się również w zapisie nazwy minerału za pomocą cyrylicy, np. Manurossiite zapisywany jest jako Мануроссиит. A więc to nie specyfika języka angielskiego, ale inna reguła rządzi użyciem podwojonego 'i'. Oczywiście w takich sytuacjach poszukiwanie najprościej rozpocząć od Internetu. Wpisałem w wyszukiwarce następujące hasło: 'ite in mineral names'. Pojawiło się kilka stron internetowych, które coś na ten temat miały mówić, a u góry wyjaśnienie:

'The suffix "ite" is derived from the Greek word ites, the adjectival form of lithos, which means rock or stone. In antiquity, distinctive physical characteristics were often the source for the mineral name. One of these properties is color' (<https://carnegiemnh.org/how-do-minerals-get-their-names/>).

I dalej:

'The suffix "ite," resonant and familiar, has been affixed to mineral names by the Greeks and later by the Romans. These civilizations used the endings "ites" and "itis" to denote qualities, uses, constituents, or localities related to minerals and rocks. For instance, "siderites," now known as siderite, derived from the Greek word for iron, was named for its iron content. Similarly, "haematites" (now hematite) took its cue from the word for blood due to the red hue exhibited when the mineral was powdered. In classical times, these naming conventions were consistently applied, excluding personal names. It is believed that the "lite" ending originated from the French suffix "lithe," which is, in turn, derived from "lithos," the Greek word for stone. Occasionally, the "lite" ending might have simply been a linguistic convenience, making the names easier to pronounce. Understanding the origins of mineral names is not just an academic exercise; it connects us with the intellectual heritage of past civilizations. The names are mnemonic devices that encapsulate the mineral's essence, its history, and, sometimes, its utility. For the curious minds and avid learners, these names are a gateway to the wondrous and colorful world beneath our feet'. (<https://miaminingco.com/2024/03/25/why-do-all-those-rocks-and-minerals-end-in-ite/>).



Zaś Online Etymology Dictionary końcówki -ite definiuje następująco:

'Word-forming element indicating origin or derivation from, from French -ite and directly from Latin -ita, from Greek -ites (fem. -itis), word-forming element making adjectives and nouns meaning 'connected with or belonging to.' Especially used in classical times to form ethnic and local designations (for example in Septuagint translations of Hebrew names in -i) and for names of gems and minerals.' (<https://www.etymonline.com/word/-ite>).

Zainteresowanym pozostawiam dalszą lekturę materiałów internetowych. Co jednak z nich wynika? Żabińskiit i maneckiit to minerały honorujące Profesorów: Witolda Żabińskiego oraz Andrzeja Maneckiego. Nazwiska obu profesorów: Żabiński i Manecki należy traktować w całości, tzn. wraz z końcowym 'i' jako rdzenie nazw obu tych minerałów. Przyrostek -ite w języku angielskim oraz -it w języku polskim sugeruje, iż oba wspomniane gatunki mineralne są (powiązane z) dedykowane konkretnym osobom: Żabińskiemu i Maneckiemu. Skrócenie nazwy o jedno 'i' z dwóch powtarzających się w nazwie tych (i innych podobnych) minerałów, rdzeniami nazw czyni słowa 'żabińsk' i 'maneck', które nic nie znaczą. Tak samo nic nie znaczą i są bezwartościowe zmienione 'polskie nazwy' tych i innych podobnych minerałów. Jest czymś kuriozalnym, iż właśnie w taki sposób środowisko polskie chce 'honorować' osoby zasłużone dla polskiej mineralogii, i że czyni to Towarzystwo Mineralogiczne zakładane przed laty między innymi przez tych Profesorów. Jest też jeszcze 'druga strona medalu'. Te zmienione nazwy zostały już upublicznione z zaleceniami do ich stosowania. Ich rozpropagowanie poza granice kraju, chociażby przez używanie tych nazw w polskojęzycznych publikacjach naukowych dostępnych w Internecie, może stworzyć fałszywy obraz tego Towarzystwa naukowego jako towarzystwa dyletantów uważających się za wybitnych specjalistów, a nie znających chociażby genezy nazwy minerału. Na przyszłość warto też zaufać międzynarodowym organizacjom naukowym, które starają się zdefiniować jakieś reguły postępowania i utrzymać porządek w obrębie tej czy innej nauki, a w naszym przypadku mineralogii. Nie zawsze jest tak, iż 'wiemy lepiej'. Co w zaistniałej sytuacji można zrobić? Komisja KNM, która przygotowywała listę polskich nazw minerałów już nie istnieje i własnych błędów poprawić nie może; nie istnieje też Komitet Nauk Mineralogicznych. Na placu boju pozostało Polskie Towarzystwo Mineralogiczne; ma ono wyłoniony w głosowaniu Zarząd, który powinien podjąć jakieś decyzje w związku z zaistniałą sytuacją. W przeciwnym razie będziemy sterować w kierunku jakieś anty-naukowości, co więcej sugerując stosowanie proponowanych przez nas błędnych rozwiązań innym naukom. Kończąc, chciałbym przeprosić za być może zbyt ostry ton finalnych konkluzji, ale w chwili obecnej w 'polskich nazwach minerałów' mamy po prostu bałagan. A wystarczyło z nazw angielskich obciąć jedynie końcowe 'e'. Polecam też lekturę IMA Reports dostępnych na stronie <https://cnmnc.units.it/>.

Prof. dr hab. inż. Adam Pieczka  
delegat PTMin. do IMA CNMNC

# 29th Meeting of the Petrology Group of the Mineralogical Society of Poland

October 17-20, Bobrovec, Slovakia

"Orogenic processes in the Western Carpathians and related mountain belts"

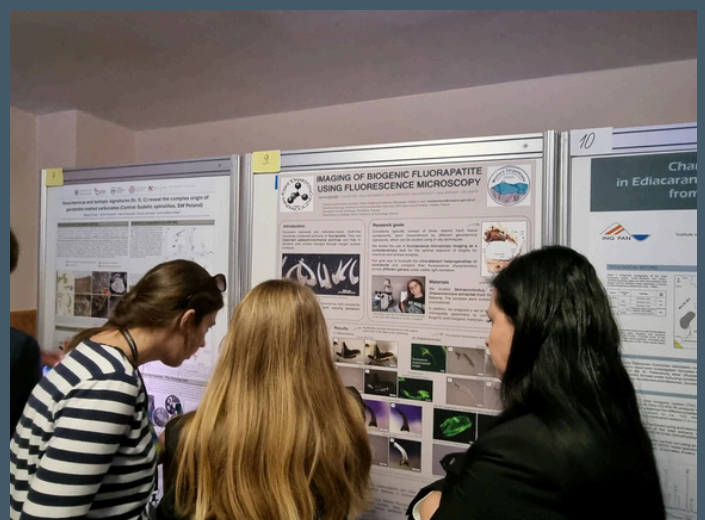


## Relacja z XXIX Sesji Sekcji Petrologii Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego

Począwszy od 1994 roku Sekcja Petrologii PTMin organizuje corocznie sesje naukowe w trzecim tygodniu października, w różnych, ciekawych geologicznie miejscach naszego kraju, a niekiedy także i poza nim. Są one doskonałą okazją do podzielenia się tym, nad czym aktualnie pracujemy, zaprezentowania nowych wyników badań, żywych dyskusji i planowania współpracy. Spotkania te są niezwykle ważne, gdyż są okazją do integracji środowiska petrologów z różnych ośrodków naukowych.

W październiku bieżącego roku w Bobrovcu (Słowacja), w dniach 16–20.10.2024 r. odbyła się XXIX Sesja Sekcji Petrologii Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego, która była zarazem 10-tą Sesją Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Organizatorami byli pracownicy Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, Uniwersytetu w Uppsali, Szwedzkiego Muzeum Historii Naturalnej, Polskiej Akademii Nauk, Instituto Andaluz de Ciencias de la Tierra, Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie oraz Geological Club Bratislava. Pracom Komitetu Organizacyjnego sesji przewodniczył prof. Jarosław Majka. Temat wiodący Sesji brzmiał "Orogenic processes in the Western Carpathians and related mountain belts".

Około 100 naukowców z 8 krajów zaprezentowało wyniki badań na 22 wykładach zebranych w 8 sesji tematycznych dotyczących: różnic i podobieństw pomiędzy Karpatami Zachodnimi i Alpami, granitoidowemu magmatyzmowi, geochemii środowiskowej, mineralogii i petrologii oraz geologii planetarnej. Ponadto w ramach konferencji zaprezentowano 40 posterów, a prof. Vojtěch Janoušek przeprowadził warsztaty poświęcone nowemu programowi jego autorstwa GCDkit.Mineral.



Uczestnicy XXIX Sesji Sekcji Petrologii w trakcie sesji referatowej i posterowej (zdjęcia pochodzą ze strony <https://ptmin24.webnode.sk/gallery/>)

Zaproszonymi prelegentami byli: Dušan Plašienka (Comenius University Bratislava), Vojtěch Janoušek (Czech Geological Survey) oraz Marian Janák (Slovak Academy of Sciences), Igor Broska (Slovak Academy of Science), Alessia Borghini (AGH University of Krakow), Pavel Uher (Comenius University Bratislava), Francesca Piccoli (University of Bern), Justyna Topolska (AGH University of Krakow) oraz Olga Turek (University of Cagliari).



Tradycyjnie nagrodzono najlepszą prezentację ustną i posterową przedstawioną przez młodych badaczy. Wyboru dokonała komisja złożona z członków komitetu naukowego konferencji oraz zarządu SP PTMin. Nagroda im. Ryszarda Kryzy dla młodych badaczy trafiła do Błażeja Cieślika (Uniwersytet Wrocławski) za najlepszą prezentację ustną oraz Daniela Buczko (Uniwersytet Wrocławski) za najlepszy poster. Nagrodą był bon o wysokości 5000 zł ufundowany przez firmę Bureau Veritas, do wykorzystania na opłacenie analiz chemicznych.



Laureaci nagród im. Ryszarda Kryzy dla młodych badaczy w towarzystwie członków komisji oceniającej oraz sponsorów.



Uczestnicy XXIX Sesji Sekcji Petrologii w trakcie wycieczki terenowej  
zdjęcie: <https://ptmin24.webnode.sk/gallery/>

Konferencji towarzyszyła wycieczka terenowa w Tatrach Zachodnich prowadzona przez Michała Bukalę, Jarosława Majkę, Mariana Janaka, Mateusza Mikołajczaka, Ludwika de Doliwę Zielińskiego i Jolantę Burdę, którzy przedstawili proveniencję oraz ewolucję tektonometamorficzną skał odsłaniających się na obszarze Tatr Zachodnich.

Materiały konferencyjne zostały opublikowane w 51. tomie czasopisma Mineralogia – Special Papers.

Tom ten liczy 130 stron i zawiera 56 abstraktów oraz opisy 6 stanowisk prezentowanych w terenie.

Autor tekstu Jacek Szczepański

## Walne zebranie członków Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego

Grudzień jest miesiącem, w którym tradycyjnie odbywają się walne zgromadzenia członków Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego. W tym roku spotkanie miało miejsce w klubie Profesora AGH w Krakowie we wtorek 10. grudnia.

Oprócz tradycyjnych punktów obrad, takich jak podsumowanie działalności Towarzystwa, oddziałów zamiejscowych i sekcji a także podsumowania działalności wydawniczej i sprawozdania finansowego, uczestnicy mieli okazję wziąć udział w ceremonii wręczenia prestiżowych wyróżnień.

Podczas zebrania wręczono Medal PTMin im. Józefa Morozewicza za szczególne zasługi dla rozwoju nauk mineralogicznych. Tegorocznym laureatem został Pan Profesor Piotr Wyszomirski (Fot. 1), który w swoim wystąpieniu podziękował za wyróżnienie oraz przedstawił, krótką prezentacją poświęconą patronowi Medalu, profesorowi Józefowi Morozewiczowi.



Fot. 1. Profesor Piotr Wyszomirski odbierający Medal PTMin im Morozewicza.



Fot. 2. Profesor Ewa Słaby z dyplomem członka honorowego PTMin.

Szczególnym momentem było także nadanie godności członka honorowego Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Ten zaszczytny tytuł otrzymała Pani Profesor Ewa Słaby, w uznaniu za wieloletni wkład w działalność Towarzystwa, promowanie polskiej mineralogii na arenie międzynarodowej (m.in. jako przewodnicząca i wiceprzewodnicząca EMU (European Mineralogical Union) Fot. 2). Wyróżniona wyraziła wdzięczność za docenienie jej zaangażowania i podzieliła się refleksjami na temat swojej pracy naukowej i organizacyjnej.

W dalszej części spotkania odbyło się wręczenie nagród dla laureatów konkursu, organizowanego co roku przez Polskie Towarzystwo Mineralogiczne, na najlepsze prace dyplomowe z szeroko rozumianej mineralogii (Fot. 3).

W kategorii „Najlepsza praca doktorska” laureatami zostali dr Katarzyna Derkowska za pracę pt.: "Charakterystyka fazowa i chemiczna żużli hutniczych ze Starego Zagłębia Miedziowego oraz ich wpływ na środowisko"

oraz

dr inż. Bartosz Puzio za pracę pt.: "Nowa metoda przewidywania wartości funkcji termodynamicznych dla minerałów z grupy apatytu".

W kategorii „Najlepsza praca magisterska” – nagrodę otrzymała Pani mgr Patrycja Tomala za pracę pt.: "Właściwości paleogleb późnego karbonu jako wskaźnik warunków paleośrodowiska".

W trakcie spotkania nagrody odebrali również laureaci najlepszych prac doktorskich z roku 2023 dr Tomasz Powolny oraz dr Karolina Rybka (Fot. 4).





Fot. 3. Laureaci konkursu na najlepsze prace dyplomowe za 2024 rok w towarzystwie promotorów, przewodniczące komisji konkursowej i prezesa PTMin.



Fot. 4. Laureaci konkursu na najlepsze prace dyplomowe za 2023 rok w towarzystwie przedstawicielki komisji konkursowej i prezesa PTMin.

Po wręczeniu nagród oraz przedstawieniu sprawozdania z działalności Towarzystwa, jego oddziałów i sekcji przystąpiono do głosowania nad wyborem nowego Prezesa oraz członków Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego.

W wyniku przeprowadzonych wyborów Prezesem Zarządu Głównego PTMin został wybrany Pan Profesor Jarosław Majka (AGH im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz Uniwersytet w Uppsali, Fot. 5), który w swoim wystąpieniu podziękował za zaufanie oraz wyraził gotowość do dalszej pracy na rzecz rozwoju Towarzystwa.

Wybrano również pozostałych członków Zarządu, którzy wspólnie z Prezesem będą odpowiedzialni za realizację celów statutowych Towarzystwa.

W skład nowego zarządu weszli:

Wiceprezysi: Magdalena Pańczyk-Nawrocka i Jakub Kierczak,  
Sekretarze: Anna Potysz i Jakub Bazarnik,  
Skarbnik: Karolina Kościńska,  
Bibliotekarz: Grzegorz Rzepa,  
Członkowie Zarządu: Tomasz Bajda, Justyna Ciesielczuk, Wojciech Franus, Anna Pietranik.  
Członkowie Komisji Kontrolującej: Michał Skiba, Marek Szczerba, Krzysztof Turniak.

Serdecznie gratulujemy nowo wybranym władzom i życzymy sukcesów w nadchodzącej kadencji!

Po części oficjalnej uczestnicy mogli swobodnie porozmawiać, dzieląc się pomysłami i uwagami na temat przyszłości Towarzystwa oraz stojących przed nim wyzwań. Spotkanie zakończyło się w przyjaznej atmosferze, sprzyjającej wymianie myśli i planowaniu kolejnych działań na rzecz rozwoju nauk mineralogicznych.



Fot. 5. Profesor Jarosław Majka (AGH, Uniwersytet w Uppsali); Prezes Zarządu PTMin na kadencję 2025-2026.

## In Memoriam: Prof. dr hab. Jan Gustaw Burchart (1932–2024)

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Profesora Jana Burcharta, wybitnego przedstawiciela nauk geologicznych, który pozostawił niezatarte ślady w badaniach z zakresu petrologii, geochemii izotopowej i geochronologii. Członek korespondent Polskiej Akademii Nauk od 1991 roku, niemal pięć dekad swojego życia (1956–2002) poświęcił Instytutowi Nauk Geologicznych, gdzie od 1991 roku pełnił funkcję kierownika Zakładu Geochronologii.

Jako twórca nowoczesnego laboratorium geochemii izotopowej w Instytucie Nauk Geologicznych, prof. Burchart był pionierem w swojej dziedzinie. Jego praca stworzyła podstawy do badań wykorzystujących metody izotopowe w celu określenia wieku i pochodzenia skał, wprowadzając techniki takie jak metody rubidowo-strontowe i samarowo-neodymowe do datowania skał. W latach 70. prowadził badania, które doprowadziły do opracowania metody rekonstrukcji historii termicznej minerałów, znacząco przyczyniając się do rozwoju geochronologii.

Profesor Burchart zapisał się w pamięci przede wszystkim jako pionier termochronologii opartej o ślady rozszczepienia (ang. fission track) nie tylko w Polsce, lecz także na świecie. Jego wczesne prace dotyczące skał krystalicznych Tatr pozostają fundamentalne w swojej dziedzinie. Był jednym z nielicznych naukowców zza „żelaznej kurtyny”, który od końca lat 60. publikował w najbardziej prestiżowych światowych czasopismach, takich jak *American Journal of Science* (1968), *Earth and Planetary Science Letters* (1972, 1983) oraz *Nuclear Tracks* (1981).

Oprócz osiągnięć laboratoryjnych prof. Burchart był utalentowanym edukatorem i mentorem, wykładającym na renomowanych uczelniach, takich jak Uniwersytet w Filadelfii, Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Warszawski. Jego wpływ na kolejne pokolenia geologów trudno przecenić; z głęboką wiedzą i pasją do odkrywania inspirował młodych naukowców. Był promotorem dwóch prac doktorskich, przygotowanych przez Grzegorza Zielińskiego i Roberta Bachlińskiego, którzy nadal są aktywni w naukach o Ziemi. Jego podręcznik „An Isotopic Record of Earth's Past” (2015), napisany wspólnie z Janem Králem, stał się kluczowym źródłem wiedzy dla studentów i specjalistów, popularyzując zaawansowane metody geochronologiczne.

Poza działalnością dydaktyczną i badawczą, prof. Burchart wykazywał się także wybitną aktywnością w licznych komitetach i radach naukowych, kształtując kierunki badań geologicznych w Polsce. Był członkiem Wydziału VII (Nauk o Ziemi i Górnictwie) oraz Wydziału III (Nauk Ścisłych i Nauk o Ziemi) Polskiej Akademii Nauk, a także aktywnie działał w Komitecie Nauk Mineralogicznych i Komitecie Nauk Geologicznych. W latach 1990–1998 pełnił funkcję Wiceprzewodniczącego Wydziału VII PAN. Profesor Jan Burchart był członkiem rad naukowych Instytutu Nauk Geologicznych i Instytutu Geofizyki (1995–2007). Należał również do Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego i Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, a od 2007 roku był członkiem Komisji ds. Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk.

Znany z doświadczenia w petrologii skał magmowych i metamorficznych, geologii izotopowej oraz geochronologii, prof. Burchart cieszył się licznymi wyróżnieniami. Otrzymał wysokie odznaczenia państwowe, takie jak Złoty Krzyż Zasługi i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, a także prestiżowe nagrody krajowe i międzynarodowe, honorujące jego bogaty dorobek naukowy. Nawiązał współpracę z wieloma zagranicznymi ośrodkami badawczymi, a jego badania zrewolucjonizowały studiowanie historii Ziemi za pomocą analizy izotopowej.

Żegnając tego wybitnego uczonego, wspominamy nie tylko jego doniosłe osiągnięcia naukowe, lecz także jego dziedzictwo jako nauczyciela, mentora i innowatora. Pozostanie w pamięci jako człowiek, który z oddaniem szerzył wiedzę, wspierał współpracę i inspirował niezliczoną liczbę studentów i kolegów. Jego spuścizna ma wpływ na współczesną działalność geologów, którzy czerpią z jego przełomowych dokonań.

Uroczystości pogrzebowe Jana Burcharta odbyły się 31 stycznia 2024 roku w Kościele Ewangelicko-Augsburskim Świętej Trójcy w Warszawie. Profesor Burchart spoczął na Cmentarzu Ewangelicko-Augsburskim w Warszawie.



Profesor dr hab. Jan Burchart (1932–2024)  
Instytut Nauk Geologicznych PAN

Autor tekstu: Stanisław Mazur